

Опанащук Петро,

кандидат історичних наук, доцент, доцент
кафедри права та публічного управління

Житомирський державний університет імені Івана Франка

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦІЛЬОВОЇ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ПРОГРАМИ «ЄДНІСТЬ У РОЗМАЇТТІ» ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Чинником, який суттєво впливає на формування гуманітарного простору України, є її багатонаціональність. Станом на сьогодні дається взначити відсутність актуальних і детальних даних про кількість осіб, які належать до національних меншин (спільнот) та корінних народів України, їх мовної та релігійної ідентичності. Однак, згідно з результатами Всеукраїнського перепису населення, який проводився в 2001 р., на її території проживають представники понад 130 етносів. Окрім українців, чисельність яких згідно з даними перепису становила 77,8%, в Україні проживають також росіяни (17,3%), білоруси (0,6%), молдовани, кримські татари (по 0,5%), болгары (0,4%), угорці, румуни, поляки (по 0,3%) та представники багатьох інших національностей [2].

Зважаючи на це, Україна потребує розробки та впровадження дієвих механізмів реалізації етнонаціональної політики, які сприятимуть забезпеченню єдності гуманітарного простору країни. До того ж, удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює міжнаціональні відносини в Україні, стало однією з семи рекомендацій Європейської Комісії, які були визначені як базові для початку переговорів щодо вступу України до ЄС.

Це свідчить про істотну увагу, яку приділяють країни-члени ЄС питанням реалізації збалансованої етнонаціональної політики з урахуванням специфіки кожної країни-члена Європейського Союзу. Такий підхід знайшов вираження й в офіційному гаслі ЄС – «In varietate concordia» (з лат. – Єдність у різноманітті), яке було прийняте рішенням Європейської комісії у 2000 році. Його суть полягає

в тому, що в національному, культурному та мовному різноманітті країн-членів ЄС міститься його ключова ціннісна перевага. Для України цей досвід також є актуальним не лише з огляду на прагнення стати членом ЄС, але й з позицій впровадження відповідних механізмів задля забезпечення стабільності в суспільстві на основі формування єдності гуманітарного простору.

З метою оновлення законодавства про національні меншини та приведення його до норм та стандартів ЄС був розроблений і 1 липня 2023 р. набув чинності новий Закон «Про національні меншини (спільноти) України». Однак в Україні упродовж тривалого часу давалися взнаки відсутності чіткої стратегії, а також низький рівень пріоретизації питань державної політики у сфері міжнаціональних відносин.

З метою розв'язання окреслених вище проблем 12 травня 2023 року Урядом України було схвалено Концепцію Державної цільової національно-культурної програми «Єдність у різноманітті» на період до 2034 року [3], а вже у вересні того ж року урядовим розпорядженням було затверджено остаточний текст Державної цільової національно-культурної програми «Єдність у різноманітті» до 2034 року (далі – Програма) [1].

Розробка цих документів здійснювалась в інклюзивному діалозі та з урахуванням інтересів національних меншин та корінних народів. До цього процесу також було залучено експертів Ради Європи та Єврокомісію.

Заходи, передбачені Програмою, спрямовані на удосконалення організаційно-інституційних основ, правових механізмів задоволення потреб та реалізації прав і можливостей національних меншин (спільнот) й корінних народів України з урахуванням чинних норм, прийнятих у країнах-членах ЄС. Пріоритетом документу є також налагодження взаємодії та порозуміння, інтеграції українського суспільства в умовах реагування на виклики сучасності, серед яких особливої актуальності набуває посилення загроз збереженню унікальних етнічних культур України через негативні наслідки збройної агресії російської федерації. Розгортання бойових дій та тимчасова окупація східних й південних регіонів України змусили представників багатьох етнічних культур

покинути території традиційного проживання, що негативно позначилось на можливостях спільного збереження надбань їхньої культури [3].

Таким чином, Програма акцентує увагу на формуванні стійких інституційних умов на загальнодержавному й регіональному рівні для задоволення потреб та ефективної реалізації прав і можливостей національних меншин (спільнот) та корінних народів України з урахуванням міжнародного досвіду, сприяння міжкультурній компетентності, взаємодії та порозумінню, інтеграції українського суспільства в умовах необхідності подолання наслідків збройної агресії та російських асиміляційних політик.

Концепцією пропонується два альтернативних варіанти розв'язання окреслених вище проблем. Перший варіант базується на використанні досягнень реформи децентралізації й передбачає здійснення заходів з реалізації прав національних меншин (спільнот) та корінних народів у кожному з регіонів автономно на рівні територіальних громад. Другий варіант, який у Концепції визначається оптимальним, базується на координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Він передбачає визначення програмних цілей, задач та обсягів фінансування як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівнях [3].

Таким чином, реалізація Державної цільової національно-культурної програми «Єдність у розмаїтті» покликана сприяти виконанню міжнародних зобов'язань, взятих Україною згідно з Європейською хартією регіональних мов або мов меншин (1992 р.) та Рамковою конвенцією про захист національних меншин (1995 р.). Практичними результатами здійснення заходів, передбачених Програмою, стане забезпечення взаємодії та партнерства між об'єднаннями національних меншин (спільнот), з одного боку, а також органів державної влади та місцевого самоврядування – з іншого. Це, у свою чергу, сприятиме реалізації мовних, освітніх, культурних та інформаційних прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот), а також корінних народів України. Заходи, передбачені Програмою, забезпечать гармонізацію етнонаціональних відносин,

що є невід’ємною складовою формування цілісного гуманітарного простору України як важливого чинника європейської інтеграції.

Список використаних джерел та літератури

1. Державна цільова національно-культурна програма «Єдність у розмаїтті» до 2034 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2023-%D1%80#n9> (дата звернення: 04.05.2024).
2. Державний комітет статистики України. Всеукраїнський перепис населення 2021. URL: <https://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/> (дата звернення: 04.05.2024).
3. Концепція Державної цільової національно-культурної програми «Єдність у розмаїтті» на період до 2034 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.05.2024).

УДК 377.018.43:004

Остріцький Богдан,

здобувач 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальність 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)

Сікора Ярослава (науковий керівник),

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри комп’ютерних наук та інформаційних технологій,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасні реалії диктують нові виклики та завдання для системи освіти, зокрема професійної. Стрімкий розвиток технологій, динаміка ринку праці, потреба у постійному оновленні знань та навичок, географічна роз’єднаність учасників освітнього процесу – все це зумовлює необхідність пошуку нових